

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
XX a. I pusės lietuvių literatūra	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: Doc. dr. Regimantas Tamošaitis	VU Filologijos fakulteto Lietuvių literatūros katedra
Kitas (-i): Asist. dr. Aistė Kučinskienė	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
BA	Privalomasis

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Kontaktinė (auditorinė) ir savarankiškas darbas	5 semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: išklausti LDK ir Prūsų Lietuvos literatūros, XIX a. lietuvių literatūros kursai	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	140	64	76

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
<p>Per šio dalyko studijas ugdoma: Analitinis ir kritinis mąstymas: gebėjimas analizuoti, išvelgti sąsajas ir vertinti informaciją (reiškinius, dalykus, žmonių poelgius ir kt.). Esminės literatūros mokslo žinios ir gebėjimai: literatūros kaip reiškinio ir literatūrologijos kaip mokslo disciplinos suvokimas. XX a. I pusės lietuvių literatūros kaip kultūros kūrybinio proceso pažinimas, supratimas ir analizė: gebėjimas analizuoti ir interpretuoti lietuvių literatūrą kaip reiškinį.</p>		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Gebės analizuoti literatūros proceso reiškinius, išvelgti sudėtingas dalis ir ryšius tarp jų.	Apžvalginės, probleminės paskaitos, reiškinų, kritinių tekstų ir šaltinių lyginamoji analizė, pasirengimas seminarui, grupės diskusija seminare	Darbas seminare, egzaminas
Gebės lyginti ir kritiškai vertinti informaciją (literatūrinį gyvenimą, kūrinius, autorius), spręsti apie privalumus ir trūkumus, svarbą, reikšmę.	Apžvalginės, probleminės paskaitos, reiškinų, kritinių tekstų ir šaltinių lyginamoji analizė, pasirengimas seminarui, grupės diskusija seminare	Darbas seminare, egzaminas
Gebės kelti probleminius klausimus ir aktyviai dalyvauti diskusijoje.	Apžvalginės, probleminės paskaitos, reiškinų, kritinių tekstų ir šaltinių lyginamoji analizė, pasirengimas seminarui, grupės diskusija seminare	Darbas seminare, egzaminas
Įgis žinių apie pagrindines XX a. I pusės literatūros sroves, kryptis, estetines programas, lietuvių	Apžvalginės, probleminės paskaitos, reiškinų, kritinių	Darbas seminare, egzaminas

literatūros raidos etapus, pagrindinius autorius ir svarbiausius kūrinius.	tekstų ir šaltinių lyginamoji analizė, pasirengimas seminarui, grupės diskusija seminare	
Gebės analizuoti, interpretuoti ir vertinti XX a. I pusės lietuvių literatūrą Europos literatūros bei kultūros kontekste.	Apžvalginės, probleminės paskaitos, reiškinių, kritinių tekstų ir šaltinių lyginamoji analizė, pasirengimas seminarui, grupės diskusija seminare	Darbas seminare, egzaminas

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
<p>1. Modernizmo paradigma. Etninė tradicija, metafizinė perspektyva ir etinis idealizmas.</p> <p>Juozapas Albinas Herbačiauskas. Kūryba ir estetinė programa; posūkis į modernizmą. Simbolizmas ir ezoterika. Individo ir visuomenės problematika. Genijaus, kūrybos ir tautos dvasios idėjos. Kūriniai: <i>Erškėčių vainikas, Dievo šypsenos</i>.</p> <p>Šatrijos Ragana. Pasaulėžiūros ypatybės, idealistinės nuostatos, laiko samprata; simbolizmo principai ir romantinės pasaulėjautos elementai; visuomeninė ir etinė problematika.</p>	2		2				4	4	<p>Seminarui pasirengti skiriama: teor. ir krit. lit. – 1 val (10 p.); Šaltiniams – 2–3 val. (60-90 p.). Kritinė literatūra pateikiama prieš seminarą. Šaltiniai skaitomi parinktinai.</p> <p>J. A. Herbačiauskas: tekstai „Genijaus meilė“, „Lietuvos griuvėsių himnas“.</p> <p>Pasakojimo struktūros kitimas ir metafizinis matmuo.</p> <p>Šatrijos Ragana: <i>Vikutė, „Irkos tragedija“, „Mėlynoji mergelė“, Sename dvare, drama Pančiai.</i></p>
<p>2. Vilhelmas Storosta Vydūnas. Žmogus, tauta ir istorija Vydūno draminėje kūryboje. Aukos idėja, dramaturgijos ir teosofinių veikalų sąsajos. Svarbiausių draminių kūrinių temos.</p>	2		2				4	4	<p>Vydūnas: <i>Amžina ugnis, Prabočių šešėliai, Pasaulio gaisras, Jūros varpai,</i> teosofiniai traktatai.</p>
<p>3. Realistinės prozos modernėjimas.</p> <p>Jonas Biliūnas. Etninė problematika, žmogaus, visuomenės ir istorijos samprata. Psichologinis metodas, švietėjiškoji tendencija ir mitologiniai laiko modeliai.</p> <p>Julijonas Lindė-Dobilas. <i>Blūdas, arba Lietuva buvusios Rusijos revoliucijos mete:</i> pirmasis lietuvių psichologinis romanas. Istorijos refleksijos lietuvių kaimiškoje kultūroje. Lietuvių tautinio charakterio kūrimas.</p>	2		2				4	4	<p>Istorijos naratyvas ir pasakojančiojo etinė atsakomybė: J. Biliūnas: „Pirmutinis streikas“, „Be darbo“, „Žvaigždė“, „Nemunu“, „Vagis“, „Tikėjimas“, „Laimės žiburys“, „Kliudžiau“, „Joniukas“, „Lazda“, „Ubagas“, „Brisiaus galas“, „Vieną rudens dieną“, „Liūdna pasaka“.</p> <p>J. Lindė-Dobilas: romanas <i>Blūdas.</i></p>

<p>4. Lazdynų Pelėda. Realizmo tradicija ir pasaulėjautos bei stiliaus ypatybės; biografinis kūrybos veiksnys. Šeimos, moters ir vaiko problematika. Antgamtinis pasaulio matmuo, likimo tema.</p> <p>Gabrielė Petkevičaitė-Bitė. Pozityvizmo programa bei stilistiniai požymiai; visuomeninė kūrybos problematika.</p>	2		2				4	4	<p>Lazdynų Pelėda: Kūriniai: apsakymai, apysakos („Klajūnas“, „Motulė paviliojo“, „Dzidė“, „Skriauda“, „Ponas Dramblevičius“, „Ir pražuvo kaip sapnas“ ir kt.), romanas <i>Klaida</i>.</p> <p>Gabrielė Petkevičaitė-Bitė: kūriniai: apsakymų rinkinys <i>Kristai</i> („Homo sapiens“, „Dievui atkišus“, „Mokslas“), romanas <i>Ad astra</i>, <i>Karo meto dienoraštis</i>.</p>
<p>5. Etnocentrisis romantizmas ir maišto poetika.</p> <p>Juozas Tumas-Vaižgantas. Pasaulėjautos ir stiliaus ypatybės, meninio pasaulio modelis, jo kultūrinės ištakos. Visuomenės, kultūros ir žmogaus samprata. Romantizmo bruožai. Panteistinė ir chtoniškoji paradigma, vitališkoji žmogaus samprata. Tautinė kultūrinė <i>Pragiedrulių</i> tematika.</p>	2		2				4	4	<p>Vaižgantas: <i>Dėdės ir dėdienės</i>, <i>Rimai ir Nerimai</i>, <i>Nebylys</i>, <i>Pragiedruliai</i>, publicistika.</p>
<p>6. Vincas Mickevičius-Krėvė. Tautinis idealizmas ir romantizmo paradigma. Tautosakos klodas, filosofinis universalizmas ir moderniojo žmogaus problemos. Egocentrizmas, antžmogio idėja, laisvės imperatyvas. Mitologinės laiko struktūros. Žmogaus vaizdavimas kaimiškojoje prozoje, orientalistiniame cikle ir dramatinėje kūryboje. Kultūros herojaus tragizmas ir gamtos žmogaus poetika.</p>	2		2				4	5	<p>Universalieji kūrybos horizontai: Vincas Mickevičius-Krėvė: <i>Dainavos šalies senų žmonių padavimai</i>, <i>Šiaudinė pastogė</i>, <i>Raganius</i>, orientalistinis ciklas (<i>Pratjekabuda</i> ir kt.), <i>Šarūnas</i>, <i>Skirgaila</i>, <i>Likimo keliais</i>, <i>Žentas</i>, <i>Miglose</i>.</p>
<p>7. Simbolizmas: moderniojo žmogaus kūrybingumo ir dvasingumo egzaltacija, kosminė būties vizija, kuriančiojo žodžio alchemija</p> <p>Jurgis Baltrušaitis. Pasaulėžiūra, simbolizmo principai, ir stilistinės kūrybos ypatybės; istorijos ir amžinybės dialektika.</p> <p>Balys Sruoga. Simbolistinis eilėraštis ir jo ypatybės. Kalbos filosofija ir poezijos samprata. Poetinės dramos.</p>	2		2				4	4	<p>J. Baltrušaitis: rinkiniai <i>Žemės laiptai</i>, <i>Kalnių takas</i>, <i>Įkurtuvės</i>, <i>Ašarų vainikas</i>.</p> <p>B. Sruoga: <i>Saulė ir smiltys</i>, <i>Dievų takais</i>, <i>Giesmės Viešnelei Žydriajai</i>, <i>Deivė iš ežero</i>, <i>Apyaušrio dalia</i>, <i>Kazimieras Sapiega</i>, <i>Milžino paunksmėje</i>, <i>Pavasario giesmė</i>.</p>
<p>8. Vincas Mykolaitis-Putinas. Simbolistinė lyrika. Klasikinė eilėraščio forma; moderniojo žmogaus pasaulėjauta ir egzistencinė problematika; individo ir istorijos konfliktas. Menininko, kūrybos, sakralumo ir religinio kanono problematika. Dramatinė kūryba. <i>Šatrijos</i></p>	2		2				4	5	<p>Tradicijos ir novacijos harmonizavimas: V. Mykolaitis-Putinas: romanas <i>Altorių šešėly</i>; rinkiniai <i>Tarp dviejų aušrų</i>, <i>Keliai ir kryžkeliai</i>, dramos <i>Žiedas ir moteris</i>, <i>Valdovas</i>, romanas</p>

draugija. Literatūrinis žurnalas <i>Židinys</i> . Populiari ir populiaroji proza.								<i>Krizė.</i>
9. Impresionizmo poetika ir episteminiai metmenys. Ignas Šeinius. Impresionizmas literatūroje ir mene; kūrybos ir žmogaus samprata; vaizdo ir kalbos ypatybės; archetipai ir psichologizmas. Politinė tematika, nacionalsocializmo satyra. Antanas Vaičiulaitis. Stiliaus ypatybės. Impresionizmo kalba, archetipai <i>Valentinoje</i> . Gamta ir transcendencija. Etninis kūrybos matmuo.	2		2				4	5 Tradicijos ir modernumo sankryža: I. Šeinius: <i>Kuprelis, Vasaros vaisės, Bangos siaučia, Mėnesiena, Nakties žiburiai, Siegfried Immerselbe atsijaunina.</i> A. Vaičiulaitis: romanas <i>Valentina</i> , rinkiniai <i>Vidudienis kaimo smuklėje, Pelkių takas.</i>
10. Ekspresionizmas ir mitopoetinė kūryba. Jurgis Savickis. Ekspresionistinė estetika ir etinis kodas. Ironijos meninis ir pasaulėžiūrinis principas. Moralinės tematikos sklaida. Polemika su romantine idėja. Kaimo ir miesto įtampos. Meninės kalbos savitumas.	2		2				4	4 Modernioji poetika lyrikoje ir prozoje: J. Savickis: novelės „Ad Astra“, „Kaukės“, „Užburtos jachtos“ (<i>Šventadienio soentai</i>), „Paskutinis rapsodas“, „Ponia Janina Sudocholkskienė“ (<i>Ties aukštu sostu</i>), „Raudoni batukai“ (<i>Raudoni batukai</i>).
11. Avangardizmas lietuviškajame kontekste. Kazys Binkis. Avangardizmas ir „keturvėjininkai“. <i>Keturijų vėjų</i> žurnalas. K. Binkio <i>100 pavasarių</i> lietuvių lyrikos kontekste: vėjavaikio vaizdinys, jaunystės idealizavimas. Gamtinės vaizduotės ir urbanistinio technologinio žodyno konfliktas. Binkio dramatinė kūryba.	2.		2				4	4 Lietuvių poetinis avangardizmas: K. Binkis: rinkinys <i>100 pavasarių</i> , dramos <i>Atžalynas, Generalinė repeticija.</i>
12. Lietuviškojo avangardizmo reprezentantai: Salys Šemerys, Juozas Tysliava, Juozas Žlabys-Žengė, Pranas Morkūnas, Antanas Rimydis, Petras Tarulis. Pašaipia, žaismė kaip kūrybos paradigma. Lietuvių avangardas Europos avangardų kontekste.	2		2				4	4 J. Tysliava: <i>Auksu lyta.</i> S. Šemerys: <i>Granata krūtinėj, Liepsnosvaidis širdims deginti.</i> J. Žlabys-Žengė: <i>Pavasarių gramatikos, Nervuota poema „Anykščių šilėlis“.</i> P. Tarulis: <i>Mėlynos kelnės.</i> P. Morkūnas: <i>Dainuoja degeneratas.</i>
13. Kazys Boruta ir „trečiafrontininkai“. Avangardiškas maištas, romantinė laisvės samprata. Egzistencinė individo drama. Mito klodai prozoje.	2		2				4	4 K. Boruta: eilėraščiai (rinkinys <i>Duona kasdieninė</i>), romanai: <i>Mediniai stebuklai, Baltaragio malūnas.</i> Apsakymų rinkinys <i>Drumstas arimų vėjas.</i>
14. Neoromantizmo programa. Jonas Aistis, Antanas Miškinis, Bernardas Brazdžionis, Salomėja Nėris. Lietuviškojo neoromantizmo ypatybės. Neoromantizmo individualioji ir mitologinė poetika; tautosaka, dainiškumas ir lyrinė išpažintis. Tautos kultūros ir istorijos tematika. Etninio peizažo kontūrai. Būties misterija ir tautos gyvenimo sakralumas. Humanistinių, katalikiškųjų ir tautinių vertybinių sistemų	2		2				4	4 Neoromantizmas, estetizmas ir etninė kultūra: J. Aistis (<i>Eilėraščiai, Imago mortis, Intymios giesmės, Užgesę chimeros akys</i>), A. Miškinis (<i>Balta paukštė, Varnos prie plento</i>), B. Brazdžionis (<i>Amžinas žydas, Krintančios žvaigždės, Ženkilai ir stebuklai</i>), S. Nėris (<i>Anksti rytą, Per lūžtantį ledą,</i>

sintezė. Žurnalas <i>Naujoji Romuva</i> .									<i>Diemedžių žydėsiu</i>) – po 10 eilėraščių.
15. Henrikas Radauskas . Eilėraščio estetizmas ir egzistencialistinė potekstė. Gamtos ir civilizacijos kontūrai. Tvarka ir chaosas. Polemika su romantizmu. Lyrinio subjekto distancija. Ironija, pašaipa. Intertekstualumas.	2		2				4	4	H. Radauskas : 10 eilėr. iš rinkinių <i>Fontanas, Strėlė danguje</i> .
16. Mažosios Lietuvos ir Klaipėdos krašto literatūros savitumas. Ieva Simonaitytė : realistinis pasakojimas kaip atminties literatūra. Ankstyvoji publicistika. Protestantiškosios etikos ir vokiškosios kultūros poveikis. I. Simonaitytės recepcija: Lietuvos valstybinė literatūros premija.	2		2				4	5	I. Simonaitytė : <i>Aukštųjų Šimonių likimas</i> .
Pasiruošimas egzaminui ir jo laikymas								8	
Iš viso	32		32				64	76	Iš viso: 140

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
			Vertinimas kaupiamasis. Nedalyvavus daugiau nei 1/3 seminarų neleidžiama laikyti egzaminu
Darbas per seminarus. Vertinama: pasirengimas seminarui, pasisakymas pasirinktu klausimu, dalyvavimas diskusijose.	40 %	Pasisakymas seminaro metu	2 taškai: tikslingai ir problemiška pristatomas klausimas. 1 taškas: gerai susipažinta su medžiaga, atsakoma į klausimus. 0 taškų: nepasirengta seminarui, nedalyvaujama diskusijoje. Studentai per semestrą turi parengti bent po du pasisakymus seminaro metu (vieną iš pirmosios kurso dalies, kitą – iš antrosios)
Egzaminą sudaro atsakymai į du klausimus (vienas iš pirmosios kurso dalies, antras – iš antrosios kurso dalies). <u>Egzamino I dalies (iš pirmosios kurso dalies temų) vertinimas + Egzamino II dalies (iš antrosios kurso dalies temų) vertinimas</u> -faktinės žinios apie XX a. I pusės lietuvių literatūros reiškinius; - gebėjimas apibūdinti XX a. I pusės lietuvių literatūros raidą, kryptis, menines programas; - gebėjimas suvokti vietinių sociokultūrinių procesų ir Europos literatūros raidos sąsajas; - gebėjimas estetiniu požiūriu vertinti rašytojo kūrybą, apibūdinti jo vietą XX a. I pusės lietuvių literatūroje; - gebėjimas pasiremti kritika, argumentuotai pagrįsti požiūrį.	60 % 30 % + 30 %	Atsiskaičius už pirmąjį kaupiamojo balo dėmenį	Vienos egzamino dalies vertinimas: 3 taškai: puikios faktinės žinios apie autorius ir kūrinius bei literatūrinius judėjimus, sroves, stilius, puikiai atskleisti epochos socialiniai ir kultūriniai kontekstai, literatūros raidos ypatybės, puikiai pristatytos autorių meninės programos ir estetiškos nuostatos, tinkamai pristatyti kritikos šaltiniai, puikiai pristatytas kūrinių literatūrinis kontekstas, įžvalgiai aptariama kūrinių problematika, žanras, vaizdavimo savitumas. 2 taškai: tinkamai atskleisti epochos socialiniai ir kultūriniai kontekstai ir literatūros raidos ypatybės, iš esmės teisingai, bet nepreciziškai pristatytos autorių meninės programos ir estetiškos nuostatos, geros žinios apie autorius ir kūrinius, gerai pristatytas kūrinių literatūrinis kontekstas, tačiau mažai remiamasi kritika bei šaltiniais apibūdinant problematiką, žanrą, savitumą. 1 taškas: iš dalies atskleisti epochos socialiniai ir kultūriniai kontekstai bei literatūros raidos ypatybės, su paklaidomis pristatytos autorių meninės programos ir estetiškos nuostatos, netikslios žinios apie autorius ir kūrinius, neminimas literatūrinis kontekstas, nesivadovaujama kritikos pastebėjimais, kūrinių komentuojami paviršutiniškai arba subjektyviai, nearchumentuoti. 0 taškų: neatitikus anksčiau minėtų kriterijų.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Vytautas Kubilius	1995	<i>XX amžiaus lietuvių literatūra</i>		Vilnius: LLTI
Sud. Rimantas Skeivys	2010	<i>Lietuvių literatūros istorija. XX amžiaus pirmoji pusė. Pirmoji knyga</i>		Vilnius: LLTI
Sud. Rimantas Skeivys	2010	<i>Lietuvių literatūros istorija. XX amžiaus pirmoji pusė. Antroji knyga.</i>		Vilnius: LLTI
Red. Vytautas Kubilius, Vytautas Vanagas	2001	<i>Lietuvių literatūros enciklopedija</i>		Vilnius: LLTI
Dalia Striogaitė	1998	<i>Avangardizmo kūrybe</i>		Vilnius: LLTI
Papildoma literatūra				
Jūratė Sprindytė	1996	<i>Lietuvių apysaka</i>		Vilnius: LLTI
Giedrius Viliūnas	1998	<i>Literatūrinis gyvenimas nepriklausomoje Lietuvoje (1918 – 1940)</i>		Vilnius: Alma Littera
Aušra Jurgutienė	1998	<i>Naujasis romantizmas – iš pasiūlgimo</i>		Vilnius: LLTI
Regimantas Tamošaitis	1998	<i>Kelionė į laiko pradžių: indų idealizmas, Vydūnas, Krėvė, p. 157–278.</i>		Vilnius: Pradai
Janina Žėkaitė	2002	<i>Modernizmas lietuvių prozoje</i>		Vilnius: LLTI
Audinga Peluritytė-Tikuišienė	2003	<i>Lietuvių lyrikos tradicija: pasaulėvaizdžio dominantės Maironio, Vinco Mykolaičio-Putino, Salomėjos Nėries, Jono Aisčio, Henriko Radausko kūryboje</i>		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Aušra Martišiūtė-Linartienė	2006	<i>Pirmasis lietuvių dramaturgijos šimtmetis</i>		Vilnius: LLTI
Juozas Girdzijauskas	2006	<i>Lietuvių literatūros vagoje: straipsnių rinkinys</i>		Vilnius: LLTI
Viktorija Šeina	2014	<i>Laikinoji sostinė lietuvių literatūroje</i>		Vilnius: LLTI